tüted HABERLER

TÜM TEKNİK ELEMANLAR DERNEĞİ AYLIK YAYIN ORGANIDIR

25. SAYI : ŞUBAT 1975

GENEL KURULLARIMIZDA

Sendikal Mücadelemizi Güçlendirelim!...

Şubat ayı TMMOB'ye bağlı odaların genel kurullarını tamamlayacakları ay. Diğer teknik eleman örgütlerinin bir çoğuda genel kurullarını gene Şubat ve Mart aylarında yapacaklar. Bu genel kurullarda gelecek yılın çalışmalarına yön verilecek, gelecek dönemin yöneticileri seçilecek.

Nisan ayında ise II. Teknik Eleman Kurultayı toplanıyor. Çalışmalar başlamış olan bu yılki kurultayın sendikalaşma mücadelemizde bir dönüm noktası olması, mücadeleyi artık somut eylemlere yöneltmesi gerekiyor.

Kurultayın bu görevi yerine getirebilmesi, isteklerimizin tüm teknik eleman kitlesince benimsendiğinin kamuoyunca bilinmesine bağlı. II. Teknik Eleman Kurultayı Tertip Komitesi çalışmalarında, kuraltay öncesi dönemde işyeri düzeyinden bölge düzeyine kadar birçok toplantıların, yapılmasını, bu toplantılarda teknik elemanların sendikalaşma, toplu sözleşme ve grev hakları isteklerinin, bu istekleri elde etmedeki kararlılıklarının komusyona duyurulmasını öngörmüştü.

Bir süredir başlamış olan işyeri toplantılarının yanında, önümüzdeki genel kurullarda bu yönde bir araç olarak kullanmamız gerekiyor. Geniş teknik eleman guruplarının biraraya geleceği bu genel kurullarda, biryandan sendikalaşma mücadelemize inanmış yöneticileri iş başına getirirken, biryandan da alacağımız genel kurul kararları ile sendikalaşma isteğimizi bir kere daha kamuoyuna ve ilgililere en yaygın bir biçimde duyuralım.

Sendikalaşma üzerine görüşler

TÜTED HABERLER bu sayıdan itibaren, kamu kesiminde çalışanların sendika kurma, toplu sözleşme ve grev yapma haklarına ilişkin görüşlerine başvurduğu sendikaların, demokratik örgütlerin ve bilim adamlarının görüşlerini yayınlamaya başlayacaktır. Bu sayımızda TÖB-DER'in ve Doç Dr. Alparslan Işıklının bu konudaki görüşlerini yayınlıyoruz.

BAĞLANTISIZ TÜRKİYE

Bir dönüm noktasındayız. Amerikan askeri yardımı kesildi. Bundan böyle, bu olgunun birtakım doğal, zorunlu, kaçınılmaz sonuçlarını beklemek gerekecek. Tıpkı 1964'te, Kıbrıs'a müdahale girişimine karşı ABD'nin verdigi cevapta görüldüğü gibi. O zaman, Başkan L. Johnson'ın mektubu ile, birdenbire, nice gerçek açık - seçik ortaya çıkıvermişti. Şimdi, daha kesin bir dönemeçteyiz.

Askeri yardımın kesilmesi, yahut daha kapsamlı bir tanımla - paramızla bile olsa - ABD'nden silâh, savaş araç ve gereçleri ile yedek malzemenin sağlanamayacağı gerçeği, kuşkusuz Türkiye'nin iç ve dış siyasetini derinliğine etkileyecektir. Böyle bir durumda, en küçük duraksamanın bedeli ulusal planda alçalış, yitirilmiş tarihsel bir fırsat olur.

5 Şubat'tan bu yana, ulusun çeşitli kesimlerinden ve sayısız demokratik kuruluştan yükselen tepki, tek bir bilinen ortak ve gür sesi halinde geri dönüşsüz bir gerçeği dile getirmekte: Her şeyden önce bağımsızlık!..

Yeni durum ve kendiliğinden oluşan kamuoyu önce iç politikayı etkiliyor. Yardımın kesilmesi, kendine «milliyetçi» sıfatını yakıştıran sermaye çevrelerinin temsilcisi partileri çok güç durumda bıraktı; milliyetçilik maskesinin beklenmedik bir anda düşmesine yol açtı. Daha kısa bir deyişle, cephe, ulusal bilince ve geniş halk kitlelerinin bağımsızlık özlemlerine tamamen ters düşmüş oldu. Öte yandan, ayni özlemler, demokratik solu da askeri iltifaklarımız (NATO, CENTO) ve bellibaşlı müttefiklerimiz karşısında aydınlık, belirli, kesin ve bağlayıcı bir tavır takınmaya zorlamaktadır.

Dış politika ufkunda görülebilecek değişikliklere gelince, bu alandaki gelişmelerin çok daha ilginç ve önemli olacağını söylemek bir aşırılık sayılmamalıdır. Eğer yardımın kesilmesi, emperyalizme karşı siyasal, askeri, ekonomik bağımsızlık mücadelesi veren Üçüncü Dünya ülkeleri arasındaki yerini almaya Türkiye'yi itebilirse, asıl büyük kazanç bu olacaktır. Ve, gerçekte böyle olmalıdır. Yani, yurdumuz çıkarlarına hizmet etmeyen tüm bağlantılardan koparılarak «aktif bir tarafsızlık» politikası benimsemelidir. Böylece, bir yandan Türkiye, Arap dünyasına gerçekten yaklaşmış olacak, öte yandan hiç olmazsa Doğu Akdeniz'in emperyalist güçlere kapalı bir barış gölü niteliği kazanması doğrultusunda önemli bir adım atılmış olacaktır.

Ne var ki, bütün bu değişiklikler yumağının merkezinde yer alan olay Türkiye'yi hükümetsiz yakalamıştır. Tam bir iktidar boşluğu sırasında. Oysa, kesin ve önemli kararları alacak bir hükümetin seçilmişlerden, halkın taze güvenine sahip olanlardan oluşması gerekirdi. İçinde bulunduğumuz koşullarda, böyle bir amaca ancak erken seçimle gidilebileceği ortadadır. Hattâ, yapılacak erken seçim artık geçikmiş bir seçimdir bile denilebilir. Bir bakıma, «milliyetçi» adını taşıyan sermaye cephesi 1973'de beliren ulusal egemenliği aylardır askıya aldı denebilir. Bu boşluk, hem ekonomik anarşiyi doğurmakta, beslemekte ve sürdürmekte, hem de Türkiye üstüne oynanan birtakım karanlık oyunlar için elverişli, etkin bir ortam hazırlamaktadır.

Şimdi, önemli olan sorun şu: Yeni durumu yeni bir bilinç hazırlığı ile karşılamak. Örneğin, Şubat ayı, Odalarımızın genel kurullarının toplandığı ay. Bu kurullar, onbinlerce teknik elemanı seferber edecek, bir araya getirecek ve genel bilinci uyanık tutacak forumlardır. Oralarda, dayanışma ve bütünleşme içinde, büyük teknik eleman ordusunun, erken bir seçimle bir an önce iktidar boşluğunun doldurulması yönünde tüm çabalarını birleştireceğine inanıyoruz. Çünkü, tam bağımsızlığın, bağlantısız bir Türkiye'nin yolu, herşeyden önce, erken bir seçimle doğacak ve pekişecek genişletilmiş bir demokrasiden geçmektedir.

TÜTED HABERLER

TEKNİK ELEMANLARIN SENDİKALAŞMASI

Doç. Dr. Alpaslan Işıklı

SORUN

Ülkemizde teknik elemanların sendikalaşması sorunu, işçi - memur ayırımı sorununun bir parçası olarak belirmiş bulunuyor. Sorun, aynı zamanda kamu kesiminde sendikalaşma sorunun bir parçası olarak da ele alınabilir.

Teknik elemanların işçi olup olmadıkları sorusu özel kesim bakımından sözkonusu değildir. Özel kesimde teknik elemanların sendikalaşmasını bu yönden olanaksızlaştıran bir yasal engel yoktur.

DEVLETİN NİTELİĞİ

Özel kesim bakımından sözkonusu olmayan bazı yasal engellerin kamu kesiminde sendikalaşma eğilimi gösteren teknik elemanların karşısına çıkarılmakta olması, geniş ölçüde devletin niteliği ile ilgili temel düşünce ve yargılardan kaynak bulan bir tutumdur. Çalışanların örgütlenme haklarına kamu kesiminde çalışmakta olanlar yönündeki böyle bir anlayışın, bugünün sanayileşmiş, demokratik haklar bakımından bazı aşamalar kaydetmiş toplumlarında da belli bir süre benimsendiği görülmüştür.

Devleti insanlardan ve sınıflardan bağımsız, sanki ilâhi adaletin yeryüzündeki tezahürüymüş gibi gören bir anlayışa bağlı kalındığı ölçüde, devletin işveren olduğu hallerde, çalışanların örgütlenerek haklarını koruma mücadelesi vermelerinde yarar değil zarar görüleceği açıktır. Paternalist devlet görüşünün özünü oluşturan böyle bir anlayış ülkemizde yaygın bir biçimde kullanılan «devlet baba» deyiminde ifadesini bulmaktadır.

Ancak, toplumsal ve tarihsel gerçekler kesin bir biçimde ortaya koymaktadır ki, devletin niteliği esas olarak toplum içindeki sınıfsal güç dengesi tarafından belirlenmektedir ve devletin çalışanlardan yana bir yer olabilmesi, çalışanların bilinçlenerek örgütlenmesi ölçüsünde mümkün olabilmektedir. Bu gereklilik, kuşkusuz, devletin doğrudan ilişki içinde bulunduğu, çalışanların kamu kesiminde istihdam edilen kesimi bakımından daha çok kendisini hissetirir.

Kamu kesiminde çalışanların önemli bir bölümü olarak teknik elemanların da nasıl olsa «en yüce hak dağıtıcısı» olan devlet tarafından istihdam edilmeleri nedeniyle haklarının korunacağını ve sağlanacağını varsaymak sendikalaşmalarını gereksiz ve sakıncalı görmek için yeterli bir unsur teşkil edilebilirdi. Ne var ki devletin tüm olarak çalışanların ve öncelikle doğrudan doğruya istihdam ettiği çalışanların, bu arada, teknik elemanların hakları konusunda, bu kimselerden gelen demokrotik baskıya bağlı olarak bir tavır takınmakta olduğu gerçeği, ülkemizin deneyleri içinde de ortaya çıkmaya başlamış bulunmaktadır. Şüphe yok ki bu konuda belirecek demokratik baskının en etkili ve ilk aracı da sendikal örgütlenme olabilir.

EMEK GELİRİ VE TEKNİK ELEMANLARIN GELİRİ

Kapitalist ekonomik gelişmenin hızlanması ve yoğunlaşması ölçüsünde, basit üretim araçlarının sahipleri tekelleşen, yoğunlaşan sermaye karşısında mülksüzleşerek işgüçlerini kiraya vererek geçinen ücretliler safına geçerler, küçük çifçi toprağını, esnaf dükkânını, zanaatkar küçük atölyesini, faytoncu faytonunu... satmak zorunda kalır, geçimini salt emeğiyle sağlamak yolunu tutar.

Teknik elemanlar çalışanların bir kesimini oluştururlar. Onların gelirlerini geniş ölçüde emek geliri saymak yanlış olmaz. Ancak, açıktır ki teknik elemanların gelirlerinin belli bir kısmı da - tüm nitelikli emekçiler gibi - vaktiyle görmüş oldukları eğitimin ve sahip oldukları olanakların bir ürünüdür. Kendi emeklerinden bağımsız olarak sahip oldukları ve fırsat eşitliğine yer vermeyen bir düzen içinde herkesin elde etmesine imkân bulunmayan bu ayrıcalıklı durum, teknik elemanların emek gelirlerinin dışında çeşit bir rant geliri de etmelerini sağlar ve onların, kendileri ve başkaları tarafından, salt emek geliriyle geçinen ücret işçi kitlesinden ayrı görülmelerine yol açan bir unsur teşkil eder.

Ancak, sanayileşmeye ve kapitalist ekonomik gelişmeye bağlı olarak ve yukarıda değindiğimiz mülksüzleşme olgusuna paralel bir evrim, tüm nitelikli emekçilerle birlikte teknik elemanlar bakımından da kendisini gösterir. Kapitalist ekonomik gelişme hızlandıkça teknik elemanlar üzerinde yoğunlaştırılan sömürü de oransal olarak büyür. Teknik elemanlardan sağlanan ve devlet eliyle kapitalistlere aktarılan artı - değer büyüdükçe sömürülme oranları da artmış olur. Bu evrim, teknik elemanların niteliklerinden dolayı elde ettikleri bir çeşit rant geliri yoluyla toplumsal fazladan aldıkları payı önemsizleştirir. Teknik elemanlar, hiç değilse geniş bir kesimleri dolayısiyle nisbi bir fakirleşmeye başlarlar, gün geçtikçe, kapitalistlerle işçiler arasında elde ettikleri yeri yitirmeye ve işçiler safına itilmeye başladıklarını görürler.

Bu evrim, ülkemizde son yıllarda çok keskin çizgiler kazanmış, teknik elemanlar, ekonomik ve sosyal durumlarını düzeltme bakımından etkin bazı mücadele araçlarına kavuşmuş olan örgütlü işçilere dahi gıpta eder duruma düşmüşlerdir.

Teknik elemanların işçi sayılmalarını işçiler safında yeralmalarını zorunlu kılan değişme budur. Bu değişme, köylerden şehirlere yönelen akıma, küçük üreticinin üretim araçlarından yoksun kalarak işçiler sınıfına dahil olmasına... benzemekte ve başka bir dizi değişme ile birlikte kapitalistleşme olarak nitelendirilen oluşumun bir parçasını teşkil etmektedir.

ÇAĞDAŞ GELİŞMENİN YÖNÜ

Günümüzün sanayileşmiş ve demokratik gelişim bakımından belli aşama kaydetmiş olan ülkelerinde sendika hakkının herhangi bir ayırım söz konusu edilmeksizin tüm çalışanlara tanındığını görmekteyiz.

Öte yandan, pek çoğuna bizim devletimizin de imza koyduğu uluslararası temel hukuk metinlerinde sendika hakkı, çalışanların tümüne tanınmış bir hak olarak yeralmış bulunmaktadır.

Bu gelişmenin bir sonucu olarak demokratik toplumlarda teknik elemanlar, diğer kamu kesiminde çalışanlar gibi, ülkelerinde sendikalaşma geleneğine göre çeşitli biçimlerde bu haklarını gerçekleştirmekte ve kullanmaktadırlar.

ÜLKEMİZDE YASAL DURUM

Yakın zamanlara kadar, kamu kesiminde çalışanların tümüyle birlikte teknik elemanların yasal statüsü de 1317 sayılı Sendikalar Kanunu'na göre belirlenmekteydi. Mevzuatın birbiriyle çelişik çeşitli hükümler içererek geçirdiği evrim anılan Kanunda öngörüldüğü üzere, kamu kesiminde çalışanlardan bedeni çalışması fikri çalışmasına üstün olanların da işçi sayılması ile sonuçlanmış gibiydi. Aynı kanuna göre bu konuda çıkan uyuşmazlıkları Yüksek Hakem Kurulu karara bağlamakla yetkili kılınmıştı.

Ne var ki işçi - memur ayırımının bir istikrara kavuştuğunu, teknik elemanların yasal statüsünün belli bir esasa bağlandığını söylemek gene de mümkün değildi.

Geçen yıl çıkarılan 12 sayılı Kanun kuvvetinde kararname ise apayrı bir kıstas getirmiş, asli ve gerekli görevlerde çalışanlarla onlara yardımcı olanları memur sayarak kamu kesiminde sendikalaşma olanaklarını sınırlayıcı başka bir hüküm getirmiştir. Ancak, bu kararnamede öngörülen kıstasa göre kimlerin işçi kimlerin memur olacağını saptayacak kurullar, kendilerine tanınmış olan süre dolduğu halde herhangi bir çalışma ortaya koymuş değillerdir. Bu durumda sorun tamamen çözümü güç bir nitelik kazanmıştır.

12 Sayılı kararnamenin bugünlerde Meclislerde görüşülerek bir sonuca bağlanmasında bu açıdan da büyük zaruret vardır.

Anayasa 1971 de getirilen tâdilatla memurların sendika haklan ortadan kaldırmıştır. Anayasaya göre memurlar genel idare esaslarına göre asli ve sürekli görev gören kimselerdir. Bu çerçeve içinde teknik elemanların memur sayılması ve teknik elemanlara sendika hakkı tanıyan bir yasal düzenlemeye gidilmesi mümkün görünmektedir.

Buna rağmen, çağdaş demokratik gelişime yaraşır bir düzenlemenin, tüm çalışanların sendika hakkına gölge düşüren Anayasal ve yasal engellerin giderilmesi olduğu unutulmamalıdır.

NASIL BİR SENDİKALAŞMA

Çalışanlar arasındaki birlik, çalışanlar arasındaki her türlü yasal ayrılığın üstesinden gelebilir. Buna karşılık, ayrılık, çalışanların bilinçlerindeyse bunun yenilmesi daha zor olur ve bunun sonuçları çalışanlar için vahim durumlar teşkil edebilir.

Çalışanlar çıkarlarının ortak olduğunu gördükçe etkin bir mücadele ortaya koyabilir. Çalışanlar arasında zenci - beyaz; beyaz yakalı - mavi yakalı, kravatlı - kravatsız nitelikli - niteliksiz, okumuş - okumamış gibi hususlar, ayrılık teşkil ediyorsa

(Devamı Sayfa 3'de)

KAMU KESİMİNDE SENDİKALAŞMA ZORUNLULUĞU

(Baştarafı Sayfa 4'de)

bolmayı önleyici, gerçekçi bir tutum olarak görülmelidir.» (1)

İşçi memur ayrımıyla, tarihsel bir yabancılaşmadan yararlanılarak, egemen çevrelerin çalışanlar kitlesinin önemli bir bölümünü sendikal haklardan mahrum etme gayreti sözkonusudur.

Eğer kamu personeline (memur kitlesine) grev ve toplu sözleşme, geniş anlamda sendikal hakların verilmemesi, bu kitlenin kamu görevi yaptığı esasına dayalıysa, bu iki yönden tutarsızdır. Devlet hesabına çalışanlar sadece memurlar değildirler, işçiler ve müstahdemler de bulunmaktadır. Ve bunların grev ve toplu sözleşme hakları vardır. Kamu personelinin yaptığı işin niteliği de böyle bir ayrımın tutarsızlığını göstermektedir. Nitekim kamu personelinin kafa işi yaptığı, bunun için memur sayıldığı, neticede grev ve toplu sözleşme haklarının bunlara verilemiyeceği, aslında tutarlı bir görüş olmaktan çok, sömürünün devamını sağlamaya yönelik bir uydurmacadır.

Esas sorun, kamu personelinin sosyal ürünün elde edilmesi sürecindeki yerine bakmalıdır. Kamu personeli, çalışanlar kitlesinin bir bölümünü oluşturmakta ve üretim araçlarından yoksun olmaktan ötürü emeği tek geçim kaynağıdır. Örneğin öğretmen kitlesi üretimde verimliliği dolaylı olarak artırıcı bir görevi üstlenmiş durumdadır. Dolayısyle öteki üreticilerden özde farklı bir durum söz konusu değildir. Egemen çevrelerle bütünleşmiş, büyük bürokrat kesimi dışında kalan tüm kamu personelinin grev ve toplu sözleşme haklarına kavuşması hem en doğal hak, hem de ciddi bir zorunluluktur.

Uluslararası Çalışma Örgütünün 1948 deki Sendika özgürlüğü ve sendika hakkının korunmasına dair 87 no'lu sözleşmenin 2. maddesi şöyle der; «Çalışanlar ve işverenler herhangi bir ayrım yapılmaksızın ve önceden izin almaksızın diledikleri örgütleri kurmak ve bu örgütlere tüzüklerine uymak kaydıyle üye olmak hakları vardır.»

Ayni şekilde insan hakları bildirgesinde, sendika hakkının «sınırlandırılmış bir işçi grubuna değil, herkese tanındığı» yazılıdır. Keza, 23. maddenin 4. fıkrası ise «Herkesin menfaatlerini korumak için sendikalar kurmaya ve bunlara katılmaya hakkı vardır» der.

Birleşmiş Milletler Genel Hurulunda 1948 de kabul edilmiş olan bu karar T.B.M.M. tarafından da 27.5.1949 da onaylanmıştır.

4.11.1950 de Roma Antlaşmasında kabul edilen ve Türkiye'de 19.3.1954 tarihli Resmi Gazetede ilân edilen «İnsan Haklarını ve ana hürriyetlerini korumaya dair sözleşmenin 11. maddesi 1. bendinde «Her şahıs asayişi ihlal etmeyen toplantılara katılmak ve başkalarıyle birlikte tesis etmek ve kendi menfaatlerini korumak üzere, sendikalara girmek hakkı dahil olmak üzere dernek kurmak hakkına haizdir,» der.

18 Ekim 1961 de, Türkiye'nin de iştirakiyle imzalanmış bulunan Avrupa Sosyal Yasasının 1. bölüm 3. maddesi «Bütün çalışanlar ve işverenler iktisadi ve sosyal çıkarlarını koruması için ulusal ve uluslararası örgütler içinde birleşme özgürlüğü hakkına sahiptir.» demektedir.

Türkiye'nin de taraf olduğu yukardaki karar ve anlaşma metinlerinden çıkan sonuç hiç bir yanılgıya yer vermeyecek şekilde açıktır. Çalışanlar arasında hiç bir ayrım yapılmadan herkes örgütlenme ve sendika kurma özgürlüğüne sahip olmalıdır.

Nitekim bugün gelişmiş batı ülkelerinin tamamında kamu personeli sendikalar halinde örgütlenmiş durumdadır. İsrailde işçi - memur ayrımı yoktur. İngiltere, Norveç, İsveç, Kanada, Fransa v.s. gibi hemen bütün ülkelerde kamu personeli sendikalar halinde örgütlenmiştir. Nitekim 1961 Anayasası da, 12 Mart değişiklikleri getirilmeden, memurların sendikalaşması konusunda kısıtlayıcı bir hüküm taşımamaktaydı.

Egemen çevrelerin ve onların devletinin kamu personeli sorunlarına çözüm getireceğini beklemek şüphe yok son derece yanlış ve tutarsız bir tutum olur. Hiçbir yerde ve hiçbir zaman egemen çevreler, sömürü düzeninden çıkarı olanlar, bu hakları karşı sınıflara bedava vermemişlerdir. Haklar, mücadeleyle, adım adım ilerlenerek elde edilmiştir. Türkiye'de de genel olarak tüm kamu personelinin, özel olarak öğretmen kitlesinin grev, toplu sözleşme haklarına kavuşmaları, etkin ve sürekli bir mücadeleyle gerçekleştirilebilir. Bunun dışındaki tüm bekleyişler, koşulların daha da bozulması, sıkıntıların artması, öğretmen kitlesinin sistemin dışına itilmesi gibi sonuçlar, kaçınılmaz olacaktır. Onun için sorunlar ortaya konulurken, politik etkinlik birinci derecede göz önünde tutulmalıdır.

(1) A. Işıklı : «İşçi - Memur Ayrımı» SBF Dergisi Cilt 26 No : 4

TÜM - DER KURULDU

20 Ocak 1975 tarihinde TÜM-DER (Tüm Memurlar Birleşme ve Dayanışma Derneği) adıyla yeni bir dernek kurulmuştur. Dernek Genel Başkanı Mithat Görkem'in yaptığı açıklamaya göre TÜM — DER «Esas olarak memurların kelimenin tam anlamıyla sendika kurma hakkı ve siyasetle uğraşma ve partilere üye olabilmeleri için ve memurlara karşı yapılan tüm baskılarla» mücadeleyi amaçlamaktadır. Memurlara sendika kurma hakkını vermemekte direnen zihniyeti çağdışı ve gerici bir zihniyet olarak niteleyen Mithat Görkem «Bugün biz dünyanın demokratik ülkelerinde olduğu gibi ülkemizde de tüm çalışanlara grev ve toplu sözleşme hakkının verilmesini istiyor ve bu yolda çalışanların birliği için sonuna kadar mücadele edeceğimizi açıklıyoruz» diyerek, «bu uğurda tüm ilerici demokratik kuruluşlarla omuz omuza bir dayanışma içinde olacaklarını» belirtmiştir.

İspanya'da Sendikal Haklar için Mücadele gelişiyor

İspanya 36 yıldır tüm çalışanların sendikal haklardan, grev hakkından yoksun oldukları bir ülkedir. Ve 36 yıldır İspanya'da ortam hayat pahalılığı karşısında hiçbir güvenceleri olmayan emekçiler sendikal hakları için yılmadan mücadele ediyorlar. Her geçen gün gazetelerden İspanya emekçilerinin bağımsız sendikalarına, grev haklarına kavuşmak için boykotlara, açlık grevlerine girdiklerini görüyoruz. Son olarak, geçenlerde, 4500 maden işçisi ölüm - kalım grevine girerlerken, memurlar da sendikal haklarına kavuşmak ve artan hayat pahalılığı karşısında maaşlarının düzenlenmesi için greve gitmişlerdir.

36 yıldır ilk defa yapılan grevlere, Dışişleri, Eğitim ve Bilim, İktisadi Planlama, Kamu Görevleri ve Maliye Bakanlıklarına bağlı tüm memurlar katılmışlardır.

Teknik Elemanların Sendikalaşması

(Baştarafı Sayfa 2'de

ve bu ayrılıklar çalışanların mücadele yön ve yöntemlerinde yansımaktaysa, kendi kendilerini bazı çıkmazlara sokmuşlar demektir.

İşçi sendikalarına uzun yıllar, sınıf bilincine karşı «ücret bilinci» adı altında bir çeşit bencillik aşılanmak, kendi ücretlerinin dışında hiçbir konuda ses çıkarmamaları sağlanmak istenmiştir. Ancak, yurt sorunları karşısında duyarsızlaştıkça ücretlerinde de gerçek bir artış sağlayamayacaklarını daima hak dilenir durumunda kalacaklarını sendikalar görmekte gecikmemişlerdir. Aynı tehlikelerin teknik elemanları da bulabileceğini ihtimal dışı saymamak gerekir.

Teknik elemanlar, bütün çalışanların çıkarlarının ortak olduğunu gördükleri ölçüde ve bütün çalışanların kurtuluşuna yönelik bir sendikalaşma yönü ve yöntemi benimsedikleri ölçüde kendi çıkarlarını da en üst düzeyde gerçekleştirebileceklerini bilmek durumundadırlar.

KAMU KESİMİNDE SENDİKALAŞMA ZORUNLULUĞU

TÖB - DER

Türkiye'de genel olarak işçi sendikacılığının geç gelişmesi, kamu personelinin bu yolda daha da gerilerde bulunmasının temelinde, tarihsel maddi koşullar yatmaktadır. Bu, batı kapitalizmiyle bütünleşmenin ve bağımlı iktisadi büyümenin ürünüdür.

Kamu personelinin sendikal haklar mücadelesinin bu kadar geç gelişmesi her ne kadar bağımlılıkla açıklanırsa da, ülkenin özel tarihsel oluşumunun da rolü önemlidir. Osmanlı devlet yapısı, sosyal fazla ürünü tasarruf edenle, klasik anlamda devlet fonksiyonunun aynı yerde ve ellerde toplanması devlet yapısındaki hiyerarşiye rağmen, devlet memurlarının tamamında, hakim sınıftan olma bilinci kuvvetli olmuştur.

Cumhuriyetin kurulmasıyla bu süreç önemli bir değişikliğe uğramamış, özelikle 1930 yıllarında kamu personeli, toplumun öte ki katlarına oranla, oldukça ayrıcalıklı durumunu sürdürebilmiştir. Özellikle emperyalizmin şartlandırma mekanizmasının zayıfladığı büyük dünya bunalımı yıllarında, yatırımların daha artan ölçülerde kamuca üstlenilmesi otuz yılları sonuna kadar sürmüş, bu durum harp yılları içinde de devam etmiştir.

Kapitalizmin bunalım ve harp sonrası döneminde kendini toparlayıp geri kalmış ülkeleri tekrar şartlandırma dönemine girdiği, özellikle 1950 yıllarından sonra, emperyalizmle bütünleşme süreci daha yoğun ve hızlı biçimlerde gelişmiştir. Kapitalist gelişmenin (bu klasik anlamda kapitalist gelişme değil) egemen sınıflar seviyesinde meydana getirdiği yeni dengeler devlet bürokrasisinin fonksiyonunu ve yerini de değiştirmiştir. Bürokrasi eski fonksiyonunu yitirerek, hakim sınıflar koalisyonunda söz sahibi olmaktan çıkmıştır.

Kapitalist gelişmeye paralel olarak, kamu personelinin durumu da giderek bozulmuştur. 1960 yıllarından sonra işçi kesiminin grev ve toplu sözleşmelerle, yaşama koşullarındaki bozulmaya karşı direnmesiyle yer yer durumunu düzeltmek, hiç değilse aşırı ölçülerde bozulmasını önleme olanağına kavuşmuş olmasına karşılık, kamu personelinin en büyük kesitinin durumu sürekli bozulma durumunu sürdürmüştür. 1970 yılına kadar kamu personeli, «Personel Kanunu» geliyor vaadleriyle oyalanmış, fiyat artışları devalüasyonun da baskısıyla personel kanununun getirdiğinin çok ötesine geçmiş, kamu personelinde önemli bir hayal kırıklığı yaratmıştır. Bununla beraber, memur kesimi hâlâ durumun bilincinde değildir. Sanmaktadır ki, katsayı fiyat artışlarını telafi edecek ve yaşama koşullarındaki bozulmayı bir ölçüde düzeltecektir. Yavaş yavaş, katsayı uygulamalarının da hiçbir sonuç vermediğinin bilincine varılmaktadır. Katsayı sisteminin bir uyutma aracı olarak kullanıldığı, kamu personelince anlaşılmaktadır. Nitekim, devlet bütçesi içinde memur maaşlarının payı personel rejiminden önceki seviyesinin altına düşmüştür. Devlet bütçesi içinde, personel giderlerinin payı 1965 te % 35,9, 1975 te % 30 dur. Katsayının 8'den 9'a çıkarılmasına rağmen bu vergilerle geri giden kısım dışında memur maaşlarında % 9'luk bir nominal artış sağlayabilecek. Fiyat artışlarının % 30 civarında olacağı düşünülürse, sadece içinde bulunduğumuz 1975 yılı içinde memurların satın alma gücü % 20 dan fazla olmak üzere aleyhe dönecektir. Bu bulunduğumuz yıl içinde memurların da % 20 den fazla fakirleşeceği anlamına gelir.

Yirmibeş yılı aşkın bir süredir devam eden bu bozulmanın temelinde suni bir ayırım yatmaktadır. «İşçi - memur ayırımı sorununun temelinde yatanın da bu olduğunu belirtmek gerekir. Demek oluyor ki, işçi - memur ayırımı sorununu, esas olarak, gerçek anlamda sendikalaşma ve toplu sözleşme ve bir ölçüde sigorta haklarının uygulama alanının sınırlarının tayin edilmesi sorunu olarak ele almak, yüzeysel tartışmalar içinde kay-

(Devamı Sayfa 3'de)

TÜTED HABERLER

Sahibi ve Sorumlu Yönetmeni TÜTED adına HALÛK ORHUN HABERLEŞME ADRESİ : Konur Sok. 4/5 - Kızılay - Ankara/Fiyatı 25 Krş. TÜTED HABERLER'de yayınlanan yazılar kaynak gösterilerek aktarılabilir/Dizgi ve Baskı :

Nüve Matbaası

Tel: 17 94 07 — ANKARA

Son Baskı Tarihi : 14. Şubat. 1975